

Het kind in het midden

Voorganger: Ds. Jurjen Zeilstra
Regenboogkerk Hilversum

Schriftlezing Oude Testament: Psalm 8 (vertaling Gerhardt/Van der Zeyde)

Vgr. Heer, onze God, hoe vol van macht is uw naam
Allen wijd en zijd op de aarde;
Vgr. gelijk gij uw majesteit
Allen doet verschijnen hoog aan de hemel,
Vgr. uit de mond der kleinen, de kreet van het kind
Allen uw vermogen bevestigt,
Vgr. dat uw tegenstanders het weten,
Allen dat vijand en verstoorder moet zwijgen.

Vgr. Als uw hemel ik zie – uwer vingers werk,
Allen maan en sterren die gij daar stelde,
Vgr. wat is dan de mens dat gij acht op hem slaat,
Allen het mensenkind dat gij hem aanziet?
Vgr. En nochtans gaaft ge hem een haast goddelijke staat;
Allen met waardigheid hebt gij, met schoonheid gekroond
Vgr. die gij heerser maakt over het werk uwer handen.
Allen Want alles hebt gij aan zijn voeten gelegd:
Vgr. de schapen, het hoornvee bijeen
Allen en de andere, de dieren des velds,
Vgr. de vogelen des hemels, de vissen der zee:
Allen wat de banen der zeeën doorkruist.
Vgr. Heer, onze God, hoe vol macht is uw naam
Allen wijd en zijd op de aarde.

Schriftlezing Brieven: 1 Korintiërs 12, 12-27

Schriftlezing Evangelie: Marcus 9, 33-37 en 10, 13-16.

Inleiding

Het contrast is groot bij Marcus. Terwijl de leerlingen van Jezus erom strijden wie van hen het belangrijkste is, gaat de aandacht van Jezus uit naar de kinderen. Hij toont daarmee de waarheid van de psalm, dat Gods koninkrijk wordt gebouwd in de lofzang die God hoort klinken in de mond van het kleinste kind. Kunnen in de strijd om het bestaan misvormde volwassenen dat nog horen?

Prediking

Gemeente van Christus,
samen kunnen wij het levende lichaam van Christus in de wereld zijn. Dat is een geweldige opdracht en een belofte tegelijk. Zo is Jezus Christus vandaag in de wereld present en zo wordt het koninkrijk van zijn Vader, dat is het rijk van vrede en recht, op aarde gebouwd.

Een hemels visioen boven vraagt om handen en voeten beneden. De spirituele waarde die spreekt uit de bijbelverhalen, kan ook vandaag, in onze materiële wereld, van grote betekenis zijn. Dat is zo, mits je deze weet te bevragen vanuit onze ervaringen en concreet door te vertalen in de levens van mensen. Maar er is een sterk storende factor en dat is onze neiging elkaar te verdringen en niet op onze eigen plaats, maar op de plaats van de ander te willen staan. Dat was toen, zelfs in de groep van de discipelen niet anders.

Ze zwegen, want ze hadden onderweg met elkaar getwist
over de vraag wie van hen de belangrijkste was.¹

Kennelijk is niets menselijks de leerlingen van Jezus vreemd. En dat weet hij wel, hun meester, die zij als de Zoon van God hebben leren kennen.² Het is nodig dat Jezus hen confronteert met de blokkerende gevolgen van hun gedrag. Het is een harde les. Met deze houding, dit o zo menselijk streven vooraan te willen staan en liever opdrachten te geven dan ze uit te voeren, zullen zij in het geheel van het koninkrijk van God niets kunnen zien en er niet binnengaan. Dat is niet mis. Voordat we denken dat het nu om een toegangskaartje tot de hemel gaat, eerst dit. Jezus heeft het hier niet over een leven na de dood. Hij spreekt over een mentaliteit die hoort bij Gods vrede en dat begint nu. Zijn zij in staat Gods liefde voor kwetsbaren en hulpbehoevenden op integere wijze te vertolken? Jezus denkt aan een open en onbevangen houding, zo'n puur en onberekende belangstelling, zoals je die kunt vinden in het kijken van een kind.

Dus wat de leerlingen nodig hebben om voor God een rol van betekenis te spelen, is niet de ambitie die hoort bij een aardse carrière, niet een opklimmen over de ruggen van anderen, niet een arbeidsethos tot je erbij neervalt, met bloed, zweet en tranen. Jezus wil zijn leerlingen uitnodigen om naar binnen te gaan in hun eigen hart en daar het kind te hervinden dat ze ooit waren, om op die manier te kunnen binnengaan in het Koninkrijk van God, dat is die hele andere, die pure, open, onderzoekende belevingswereld.³ Kunnen ze dat nog? Kunnen wij dat nog?

Op de Russische icoon uit het iconencentrum Palekh, waar in de 19^e eeuw al duizenden iconen werden 'geschreven', zit Jezus net niet in het midden. Iconen zijn zoveel meer dan plaatjes aan de muur. Iconen worden niet geschilderd, maar geestelijk *geschreven*, terwijl een engel de hand van de schrijver vasthoudt, als vensters op de hemel. Iconen zijn prediking in beeldtaal. Jezus zit op deze icoon net niet in het midden. Juist daardoor valt het accent op de ouders en vooral, op hun kinderen, die door Jezus worden gezegend. Zij komen op Jezus af, zijn op hem gericht, bewegen naar hem toe. Terwijl de leerlingen onderling staan te redeneren (let op hun handen en gezichten) en de Farizeeën en priesters alleen maar kritisch kunnen toekijken, op grote afstand, is er contact tussen Jezus en de kinderen. Daar gebeurt het. De icoon vraagt ons om daarop te letten, als we in deze werkelijkheid vol van materie en het verlangen daarnaar, iets van God gewaar willen worden.

De paradox is dat dezelfde leerlingen die door Jezus worden berispt, zelf denken de ouders te moeten berispen. Zij menen dat de vraag van de vaders en de moeders om een aanraking van Jezus voor hun kinderen, storend is voor de belangrijke theologische gesprekken over God die door Jezus met de Farizeeën en vooral met de leerlingen zelf moeten worden gevoerd. Het tegendeel is het geval.

¹ Marcus 9,34.

² Marcus 9,7b.

³ Vgl. Gnllka, J., *Evangelisch-Katholischer Kommentar zum Neuen Testament, II/2, Das Evangelium nach Markus (Mk 8,27 – 16,20)*, Neukirchen-Vluyn 1989, 54-58 en 79-83.

Dus terwijl de discipelen zichzelf in de weg staan om het Koninkrijk van God binnen te gaan, dreigen zij anderen die toegang vragen tot Jezus om een zegen te ontvangen te belemmeren. Dat is echt wel iets om even bij stil te staan. Je kunt als volwassene zo vervuld zijn van je eigen prioriteiten en overtuigingen dat je zelf de onbevengbaarheid bent verloren die onmisbaar is, waardoor je een blokkade kunt worden voor anderen. Zo kan ook juist de kerk, met de beste bedoelingen, mensen hinderen in hun zoektocht naar God. Hoe vaak is dat niet gebeurd.

Hoe ontkomen wij daaraan dat wij anderen belemmeren in plaats van helpen om zichzelf te durven zien in het licht van God en zich werkelijk gezegend te voelen? Door zelf te luisteren naar Jezus. Laten wij zijn woorden diep tot ons laten doordringen, want zo wordt ons vandaag het evangelie verkondigd.

‘Wie in mijn naam één zo’n kind bij zich opneemt, neemt mij op; en wie mij opneemt, neemt niet mij op, maar hem die mij gezonden heeft.’⁴

‘Laat de kinderen bij me komen, houd ze niet tegen, want het koninkrijk van God behoort toe aan wie is zoals zij. Ik verzeker jullie: wie niet als een kind openstaat voor het koninkrijk van God, zal er zeker niet binnengaan.’⁵

In de vroege kerk hebben beide scènes, die dus zijn opgebouwd zijn rond een indrukwekkend Jezuswoord, een grote rol gespeeld.⁶ Maar het was nog steeds niet groot genoeg, getuige de strijd om de macht, de vervolgingen en het geweld waar de kerk mede verantwoordelijk voor is geweest. Hoe vaak zijn de wapens gezegend. Hoe vaak is het zicht op de liefde van God verloren gegaan, terwijl er zogenaamd voor zijn koninkrijk werd gestreden. De berisping door Jezus van de omvoorrang strijdende leerlingen en de verontwaardiging van de Heer wanneer zij de ouders met hun kinderen niet bij hem willen toelaten, het zijn niet zomaar toevallige gebeurtenissen. Hier worden ons de randvoorwaarden voor de kwaliteit van de kerk aangereikt.

In de fundamentele onvoorwaardelijke gastvrijheid die wordt beleefd in het liefdevol zorgen voor een kwetsbaar kind, kom je God op het spoor. Vertrouw daarop, ook als het moeilijk kan zijn. Maar laten we het niet romantiseren, ook niet als het gaat om de betekenis van de woorden van Jezus voor een gezin in West-Europa in de 21^e eeuw. Voor een kind zorgen is hard werken. De samenleving stelt eisen waar lang niet alle ouders tegen opgewassen zijn. Menigeen komt wel eens in de knel bij het verdelen van zijn of haar aandacht over het gezin, werk, sociaal leven en sport. Vóór je er erg in hebt sta je jezelf en de ander in de weg. Vergeet bij al die dingen nooit dat Jezus zelf zich met kinderen identificeert. Juist zo is hij Gods Zoon. Juist daar manifesteert zich de ingang naar de mentaliteit die toegang geeft tot Gods koninkrijk van vrede en recht. Wie zich verliest in ellenbogenwerk en het redeneren vanuit eigen kracht zal die ingang nooit vinden en leeft aan God voorbij. Wie Gods zegenend licht op het geheel ziet schijnen, ontvangt een nieuw instrument van balans dat tot vrede leidt.

Kinderen zijn geen heiligen. Niets menselijks is hen vreemd. Toch staan zij dicht bij God. Dat is omdat ze nog niet zo vertrouwd zijn met de wegen van de wereld. Zij hebben nog niet afgeleerd argeloos en ontwapenend te zijn.

⁴ Marcus 9,37.

⁵ Marcus 10, 14b-15.

⁶ Het zijn ‘apoftegmata’. Een *apoftegma* is een kernachtige spreuk, een overgeleverd ‘logion’ van Jezus, waaromheen de evangelist een kleine vertelling doet, waardoor context en uitleg wordt gegeven.

Zij hebben zich, gelukkig, nog niet helemaal aangepast aan de manier waarop het er doorgaans in de samenleving aan toegaat. Jezus stelt zijn leerlingen, hij stelt ons, de kinderen tot voorbeeld. Laten we worden als een kind, om kind van God te kunnen zijn.

Amen.

Uitzending en zegen

Waar je ook bent, wat je ook doet,
besef het gezegend te zijn.

Want Gods liefde is gericht op jouw hart.

God wil je vervullen met zijn Geest,
om het kind dat je bent

onbezorgd te laten spelen in de tuin die de schepping is,
levenslang.

De genade van Jezus Christus,

de liefde van God,

de verbondenheid met de heilige Geest,

is met jullie allen.

